

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Szak/1/2021
Identifikačné číslo spisu: 7020200857
Dátum vydania rozhodnutia: 20.01.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7020200857.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Mališovej a JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD., v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): F. R., nar. X. E. XXXX, štátna príslušnosť: Afganistan, bez cestovných dokladov alebo iného dokladu totožnosti, toho času umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov R., L.X. XX, R., zastúpeného Centrom právnej pomoci, Kancelária Košice, so sídlom Murgašova 3, Košice, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru, Úrad hraničnej a cudzineckej polície, Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Sobrance, Oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru Výšné Nemecké, so sídlom Výšné Nemecké 124, Krčava, o správnej žalobe vo veci zaistenia podanej proti rozhodnutiu žalovaného č. PPZ-HCP-SO17-111-008/2020-ZAV z 31. októbra 2020, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/82/2020-36 z 27. novembra 2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom č. k. 5Sa/82/2020-36 z 27. novembra 2020 Krajský súd v Košiciach podľa ustanovenia § 229 Správneho súdneho poriadku zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného č. PPZ-HCP-SO17-111-008/2020-ZAV z 31. októbra 2020 ako aj bezodkladného prepustenia zo zaistenia. Právo na náhradu trov konania krajský súd účastníkom konania nepriznal.

2. Rozhodnutím č. PPZ-HCP-SO17-111-008/2020-ZAV z 31. októbra 2020 žalovaný podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) zaistil žalobcu na účel výkonu administratívneho vyhostenia z územia Slovenskej republiky realizovaného na základe právoplatného rozhodnutia žalovaného č. PPZ-HCP-SO17-110-012/2020-ZAV z 31. októbra 2020 o administratívnom vyhostení žalobcu a uložení zákazu vstupu na územie Slovenskej republiky a na územie všetkých členských štátov na tri roky. V súlade s § 88 ods. 4 zákona o pobyte cudzincov žalovaný stanovil dĺžku

doby zaistenia na čas nevyhnutne potrebný, najviac na dobu 4 mesiacov, t. j. do 28. februára 2021. Žalobcu umiestnil do Útvaru policajného zaistenia pre cudzincov R..

3. Žalovaný správny orgán preskúmané rozhodnutie odôvodnil tým, že nezaistením účastníka, by sa ten naďalej pohyboval po členských štátoch neoprávnené, bez finančných prostriedkov a zabezpečeného ubytovania, čo by mohlo viesť aj k nezákonnej činnosti. Z dôvodu absencie cestovného dokladu žalobcu vyplynula potreba zabezpečiť jeho vydanie, nielen na účel zistenia jeho totožnosti, ale i na účel zistenia, či žalobca nemá záznam v SIS a či nepredstavuje hrozbu pre Slovenskú republiku. Žalovaný mal za to, že v prípade účastníka konania existuje miera ohrozenia účelu zaistenia a riziko pokračovania v neoprávnenom zdržiavaní sa na území Slovenskej republiky i riziko úteku žalobcu a skrývania sa.

4. Dĺžku doby zaistenia do 28. februára 2021 určil žalovaný z dôvodu návratovej procedúry, pričom poukázal na to, že ide o zdĺhavejší proces zahŕňajúci zisťovanie totožnosti, vystavenie náhradného cestovného dokladu, ako aj úkony smerujúce k samotnému procesu realizácie výkonu vyhostenia. Žalovaný tiež uviedol, že alternatívy podľa § 89 ods. 1 písm. a) a b) zákona o pobyte cudzincov u žalobcu neprichádzajú do úvahy vzhľadom na to, že žalobca nemá dostatočné množstvo finančných prostriedkov, ktorými by si vedel zabezpečiť vhodné ubytovanie, ani nemá na Slovensku žiadnych príbuzných alebo známych .

5. Po prejednaní žaloby krajský súd nezistil jej dôvodnosť a dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovaného, ako aj konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, je vecne správne a zákonné. V odôvodnení rozsudku krajský súd konštatoval, že žalovaný dostatočne zistil skutkový stav veci a na jeho základe dospel k správne právnemu záveru, pričom sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami.

6. Krajský súd nesúhlasil s námietkou žalobcu, že jeho zaistenie je neúčelné z dôvodu, že žalovaný v rozhodnutí o vyhostení neurčil krajinu vyhostenia. Poukázal pritom na to, že zákonodarca takúto možnosť, teda neurčenie krajiny vyhostenia, pripúšťa. Zároveň hodnotil ako irelevantnú námietku o nedostatočne zistenom skutkovom stave v dôsledku neskúmania bezpečnostnej situácie potenciálnych krajín, do ktorých by mohol byť žalobca vyhostený (krajina pôvodu, tranzitu) a v dôsledku toho aj nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia z dôvodu nevyhodnotenia existencie prekážok jeho vyhostenia. Krajský súd uviedol, že žalovaný v napadnutom rozhodnutí špecifikoval celý návratový proces od lustrácií cez zisťovanie totožnosti štátneho príslušníka tretej krajiny, vystavenie náhradného cestovného dokladu až po realizáciu výkonu vyhostenia žalobcu (vyplyvajúci aj z informácie ÚPZC R. z 8. októbra 2020), realizácia ktorého, s prihliadnutím aj na to, že v rozhodnutí o administratívnom vyhostení žalobcu nebola určená krajina vyhostenia, je zdĺhavejšia a vyžaduje si určitý čas. Z uvedeného hľadiska považoval krajský súd za primeranú aj dobu zaistenia určenú žalovaným, v priebehu ktorej bude v súlade s § 90 ods. 1 písm. d) zákona o pobyte cudzincov povinnosťou policajného útvaru skúmať trvanie účelu zaistenia s tým, že doba zaistenia sa môže aj skrátiť.

7. Krajský súd poukázal na chyby, ktoré sa vyskytli v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, kde v súvislosti s rozhodnutím o administratívnom vyhostení žalobcu je uvedené, že tento bol vyhostený do krajiny tranzitu Srbska, čo je však v rozpore s ďalším obsahom odôvodnenia i s obsahom administratívneho spisu. Krajský súd uvedené chyby považoval za zrejmu nesprávnosť a poukázal na to, že je v kompetencii správneho orgánu tieto chyby odstrániť postupom podľa § 47 ods. 6 Správneho poriadku.

8. Rozsudok krajského súdu napadol žalobca kasačnou sťažnosťou z dôvodov podľa ustanovenia § 440 ods. 1 písm. g) a h) Správneho súdneho poriadku, pretože podľa jeho názoru krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Žiadal, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovaného a nariadi prepustenie sťažovateľa zo zaistenia.

9. Sťažovateľ namietal, že rozhodnutie žalovaného vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci,

nedostatočne zisteného skutkového stavu, rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené z pohľadu účelnosti a efektivity zaistenia sťažovateľa, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. Poukázal pritom na zlé bezpečnostnú situáciu v Afganistane (domovskej krajine sťažovateľa), pričom za tejto situácie by vyhostenie do tejto krajiny znamenalo porušenia čl. 3 Dohovoru a zákona o pobyte cudzincov zakazujúcich vyhostenie cudzinca, u ktorého sú dané prekážky vyhostenia. Žiadna iná tretia krajina neprijme sťažovateľa na svoje územie, nakoľko na to neexistuje žiaden právny dôvod. Žalovaný nevykonal dokazovanie o bezpečnostnej situácii v Afganistane, preto nebolo možné dospieť k záveru o neexistencii rizika utrpenia vážnej ujmy u sťažovateľa.

10. Sťažovateľ vyslovil názor, že v čase vydania rozhodnutia o zaistení sa policajný správny orgán musí zaoberať otázkou potenciality zrealizovania účelu zaistenia, ktorým je výkon rozhodnutia o vyhostení, a za tým účelom si stanoviť krajinu vyhostenia a vo vzťahu k nej sa zaoberať existenciou možných prekážok zrealizovania vyhostenia. V opačnom prípade ide o nezákonný zásah do práva jednotlivca na osobnú slobodu. Podľa sťažovateľa má žalovaný povinnosť uviesť krajinu vyhostenia cudzinca a vo vzťahu k nej skúmať prekážky vyhostenia. Zákon o pobyte cudzincov pripúšťa situáciu, kedy uvedenie krajiny nie je nevyhnutné, no uvedené nenastalo vo veci sťažovateľa. Sťažovateľ v konaní pred správnym orgánom riadne vypovedal, spolupracoval, nezatajoval skutočnosti o svojej osobe. Pokiaľ nie je v rozhodnutí o vyhostení určená krajina vyhostenia, nie je možné skúmať existenciu prekážok administratívneho vyhostenia a správnosť postupu žalovaného.

11. Sťažovateľ vyjadril presvedčenie, že jeho zaistenie je od začiatku neúčelné a v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru, pretože v krajine pôvodu (Afganistan) je dlhodobo zlá bezpečnostná situácia a ani vyhostenie do inej krajiny nie je možné. Pokiaľ krajský súd rozpor s uvedeným ustanovením Dohovoru nezistil, potom vec nesprávne právne posúdil.

12. Na podporu svojich tvrdení sťažovateľ v konaní pred krajským súdom poukazoval na rozhodovaciu prax kasačného súdu, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej reálnosť vyhostiteľnosti je podmienkou zaistenia cudzinca, a to z toho dôvodu, aby sa predchádzalo svojvôli pri zaistení. Preto odporca musí s riadnou starostlivosťou pristupovať k prevereniu možnosti vyhostenia cudzinca do krajiny jeho pôvodu, resp. tretej krajiny. Ak nie je cudzinec vyhostiteľný, nie je jeho zaistenie ani efektívne, ani účelné. Nakoľko v rozhodnutí o zaistení navrhovateľa ako aj v rozhodnutí o administratívnom vyhostení určenie krajiny, kam má byť navrhovateľ vyhostený, absentuje, logicky nie je ani možné skúmať základnú podmienku zaistenia navrhovateľa, ktorou je jeho vyhostiteľnosť a v súvislosti s tým aj nepochybne relevantné otázky súvisiace s dĺžkou zaistenia ako sú efektívnosť, včasnosť a účelnosť administratívnych úkonov technického a organizačného charakteru potrebných pre samotné zabezpečenie vyhostenia, čo následne vyvoláva dôvodné pochybnosti o účele zaistenia. Pokiaľ teda rozhodnutie o zaistení na účel výkonu administratívneho vyhostenia nie je odôvodnené aj z tohto, vyššie uvedeného, je z pohľadu odvolacieho súdu nedostatočne odôvodnené a teda nepreskúmateľné. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1SZa/7/2016)

13. Sťažovateľ poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 10Sza/11/2016, v ktorom najvyšší súd vyslovil, že „zo spisového materiálu, ktorého obsahom je aj administratívny spis žalovaného vyplýva, že vo vzťahu k vyhostiteľnosti sťažovateľky žalovaný v rozhodnutí o vyhostení len skonštatoval, že v zmysle § 81 zákona č. 404/2011 Z. z. preskúmal prekážky administratívneho vyhostenia s tým, že žalobkyňu nie je možné vyhostiť do krajiny pôvodu, preto podľa § 77 ods. 1 zákona č. 404/2011 Z. z. v rozhodnutí o vyhostení neurčil krajinu, do ktorej má byť žalobkyňa vyhostená. V ďalšom sa však nezaoberal tým, v akých podmienkach sa bude žalobkyňa nachádzať v prípade vyhostenia do tretích krajín a ani otázkou hrozby následného vyhostenia žalobkyne z týchto krajín do krajiny pôvodu.“

14. Aj z ďalších rozhodnutí kasačného súdu (napr. sp. zn. 9Sza/23/2010, 10Sza/35/2014, 1Sza/8/2015), ako aj nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 147/2013-50 a II. ÚS 264/09-81 vyplýva, že správny orgán má povinnosť zaoberať sa v konaní o zaistení nielen otázkou legálnosti vstupu a pobytu na území Slovenskej republiky z pohľadu postavenia cudzinca a formálnou existenciou

vykonateľného rozhodnutia o administratívnom vyhostení ako jediného predpokladu zaistenia, ale aj zohľadnením možných prekážok vrátenia cudzinca, najmä ak tieto vyšli najavo pred alebo po rozhodnutí o zaistení, pretože limitom zaistenia je práve naplnenie jeho účelu, teda reálnosť vyhostenia a vyhostiteľnosť cudzinca.

15. Krajský súd sa podľa sťažovateľa od rozhodovacej praxe kasačného súdu neodôvodnene odklonil. Pochybil podľa neho aj tým, že napadnuté rozhodnutie žalovaného posúdil ako vecne správne a zákonné. Vyhostenie sťažovateľa do Afganistanu za súčasnej bezpečnostnej situácie by znamenalo porušenie čl. 3 Dohovoru a medzinárodného princípu non-refoulement.

16. Sťažovateľovi bolo doručené upovedomenie o oprave chyby v preskúmanom rozhodnutí o zaistení sťažovateľa, ktorým žalovaný opravil niekoľko chýb v rozhodnutí, vrátane chyby týkajúcej sa krajiny vyhostenia. V nadväznosti na túto opravu správny orgán neurčil krajinu, do ktorej má byť účastník konania vyhostený. Ani takto opravené rozhodnutie správneho orgánu nevie predpokladať realizateľnosť vyhostenia z územia Slovenskej republiky. Sťažovateľ sa nachádza v zaistení čisto formálne.

17. Sťažovateľ namietal, že rozhodnutie žalovaného nie je dostatočne odôvodnené v časti stanovenej dĺžky doby zaistenia. Nakoľko žalovaný v rozhodnutí o administratívnom vyhostení neuviedol krajinu, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený, nie je možné skúmať základnú podmienku zaistenia, ktorou je vyhostiteľnosť sťažovateľa, ale ani otázky súvisiace s dĺžkou zaistenia ako sú efektívnosť, včasnosť a účelnosť administratívnych úkonov vedúcich k vyhosteniu. Záver krajského súdu, že lehota zaistenia je zákonná a primeraná dobe potrebnej k vybaveniu nutných úkonov smerujúcich k reálnemu vyhosteniu, je podľa sťažovateľa nedôvodný.

18. Žalovaný sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnil so závermi krajského súdu vyslovenými v napadnutom rozsudku a navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť. Poukázal na to, že medzi zaistením a jeho účelom (konaním o vyhostení) je nadväznosť a nemožno hovoriť o oddelených konaniach. Podľa jeho názoru v administratívnom konaní postupoval v súlade so zákonom, riadne zistil skutkový stav a vydané rozhodnutia náležite odôvodnil. Vychádzal z dostupných informácií, ktoré posúdil aj s ohľadom na dôveryhodnosť osoby sťažovateľa a s ohľadom na relevantnosť dôvodov v súvislosti s jeho zaistením.

19. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa zdôraznil, že z ustanovenia § 77 zákona o pobyte cudzincov vyplýva, že vo vzťahu k určaniu krajiny, do ktorej má byť cudzinec vyhostený, nejde o povinnosť správneho orgánu, ale o možnosť určiť krajinu vyhostenia, a to za predpokladu, že je možné takúto krajinu určiť. Poukázal na to, že sťažovateľ bol bez akýchkoľvek dokladov a jeho totožnosť nebola úradne overená, preto žalovaný krajinu, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený, neurčil.

20. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že v Afganistane je dlhodobá zlá bezpečnostná situácia, žalovaný k tomu uviedol, že sťažovateľ nebol vyhostený do Afganistanu - údajnej krajiny jeho pôvodu. Žalovaný nesúhlasil s tvrdením sťažovateľa, že do úvahy neprichádza ani vrátenie sťažovateľa na územie inej členskej krajiny alebo tretej krajiny. Útvar policajného zaistenia Sečovce popri úkonoch slúžiacich k vydaniu náhradného cestovného dokladu osloví aj tranzitnú krajinu, z ktorej sťažovateľ prišiel na územie Slovenskej republiky, za využitia a dodržania existujúcich dohôd medzi Európskym spoločenstvom a krajinou tranzitu, resp. v súlade s inou zmluvou medzi Slovenskou republikou a krajinou tranzitu. Je dokázateľné, že sťažovateľ cestou na územie Slovenskej republiky prešiel cez Maďarsko a Srbsko. Útvar policajného zaistenia Sečovce preto osloví aj tieto tranzitné krajiny. V správnom konaní bude vydané nové rozhodnutie o administratívnom vyhostení, s určením konkrétnej krajiny vyhostenia. Výkon administratívneho vyhostenia je podľa žalovaného reálny, účelný a efektívny.

21. Žalovaný poukázal na konkrétne kroky, ktoré boli v prípade sťažovateľa vykonané za účelom realizácie administratívneho vyhostenia: pohovor so sťažovateľom za účelom zistenia totožnosti a žiadosť o vydanie náhradného cestovného dokladu do ÚPZC H. (4. novembra 2020), zaslanie žiadosti Interpolu za účelom zistenia totožnosti (9. novembra 2020), vykonanie odborného lekárskeho vyšetrenia na

röntgenologickom oddelení MsP R. (24. novembra 2020).

22. Žalovaný poukázal na zistený skutkový stav, z ktorého vyplýva, že sťažovateľ po zistení jeho neoprávneného pobytu neprejavil úmysel požiadať o udelenie azylu na území Slovenskej republiky a taktiež nežiadal o vyrozumenie zastupiteľského úradu domovskej krajiny a rovnako neprejavil úmysel ani požiadať o medzinárodnú ochranu. Po neoprávnenom vstupe na územie Slovenskej republiky sa neprihlásil na úradoch, neodôvodnil svoj nezákonný vstup a pobyt, ale chcel nelegálne migrovať do Belgicka.

23. Podľa žalovaného bolo v konaní preukázané, že v prípade sťažovateľa boli splnené podmienky na zaistenie podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov (zaistenie na účel výkonu administratívneho vyhostenia), pretože sťažovateľ nie je držiteľom platného cestovného dokladu a oprávnenia na pobyt, nemá a nevie si nijako zabezpečiť žiadne finančné prostriedky a taktiež si nevie nijako zabezpečiť ubytovanie a starostlivosť o svoju osobu. Sťažovateľ sa na území Slovenskej republiky nachádza neoprávnené, bez možnosti si legálnou cestou zabezpečiť finančné prostriedky, ubytovanie a starostlivosť o svoju osobu.

24. Pokiaľ išlo o odôvodnenie dĺžky trvania zaistenia, žalovaný uviedol, že sťažovateľ nebol zaistený na maximálnu dobu zaistenia (ktorá je šesť mesiacov), ale na dobu štyroch mesiacov, pričom ide o hraničný termín, ktorý nevyklučuje skoršie prepustenie. Presný čas zaistenia nemožno stanoviť, nakoľko ten závisí od neovplyvniteľných faktorov a v čase zaistenia nemožno poznať presný čas trvania jednotlivých úkonov realizovaných v procese vyhostenia. Žiaden správny orgán nevie presne stanoviť čas potrebný na vykonanie úkonov, nakoľko v čase rozhodovania o zaistení cudzinca nevie nikto presne uviesť dĺžku trvania jednotlivých úkonov. Každý prípad je individuálny, a práve preto zákonodarca ponechal dĺžku doby zaistenia na úvahe správneho orgánu so striktným stanovením jej maximálneho limitu, pričom dobu zaistenia možno ako predĺžiť, tak aj skrátiť.

25. Podľa názoru žalovaného bola dĺžka doby zaistenia v trvaní štyroch mesiacov dostatočne zdôvodnená, a to aj s prihliadnutím na informáciu z ÚPZC R., z ktorej vyplýva, že ak príslušník Afganistanu nedisponuje platným cestovným dokladom, po preštudovaní spisu sa pristupuje k lustráciám a následnému zisťovaniu totožnosti, pričom potvrdenie totožnosti, vystavenie náhradného cestovného dokladu a samotný proces realizácie výkonu vyhostenia je v tomto prípade zdĺhavejší, a preto ÚPZC R.Č. odporúča zaistiť štátnych príslušníkov Afganskej islamskej republiky bez platného cestovného dokladu na dobu šiestich mesiacov. Realizácia úkonov nepochybne závisí aj od spolupráce samotného príslušníka tretej krajiny. Žalovaný tak v súlade s vyššie uvedeným stanovil orientačnú dĺžku zaistenia.

26. Jedným z dôvodov zaistenia je potreba dosiahnutia dostupnosti sťažovateľa, ďalším príprava a zabezpečenie akceptácie prevzatia zo strany zodpovedného členského štátu, ako aj samotná príprava prevozu, jeho technické, materiálne, ako aj personálne zabezpečenie. Z článku 28 odsek 2 Nariadenia Rady (ES) č. 604/2013 vyplýva, že členské štáty môžu dotknutú osobu zaistiť na účel zabezpečenia konania o odovzdaní na základe individuálneho posúdenia len vtedy, ak je zaistenie primeraným opatrením a nie je možné účinne uplatniť iné miernejšie alternatívne donucovanie opatrenia. Vzhľadom na neoprávnený vstup žalobcu na územie štátu únie, začatie konania, riziko úteku, absenciu možnosti ubytovania a získania finančných prostriedkov a účel zabezpečenia prípravy, výkonu prevozu a odovzdania, bolo zaistenie sťažovateľa nevyhnutné.

27. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. b) Správneho súdneho poriadku), s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 Správneho súdneho poriadku) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 Správneho súdneho poriadku) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 20. januára 2021 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 Správneho súdneho

poriadku).

28. Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že dňa 30. októbra 2020 na hraničnom priechode Vyšné Nemecké počas kontroly dvoch kamiónov boli nájdení piati nelegálni migranti, ktorí sa ukrývali v odkladacích priestoroch pod návesmi kamiónov. Sťažovateľ sa nachádzal v kamióne značky Volvo zelenej farby, evidenčného čísla C., náves značky Schmitz, evidenčného čísla C., ktorého vodič, občan Ukrajiny, uviedol, že cestoval zo Srbska cez Maďarsko a Slovensko na územie Ukrajiny, pričom nevedel, kde a kedy sa migranti mohli dostať do úložného priestoru návesu, avšak predpokladal, že sa tak mohlo stať na parkovisku za hraničným prechodom Roszke v Maďarsku, kde mal dlhšiu povinnú prestávku.

29. Nakoľko sa sťažovateľ na území Slovenskej republiky zdržiaval neoprávnene, rozhodnutím žalovaného č. PPZ-HCP-SO17-110-012/2020-ZAV z 31. októbra 2020 bol administratívne vyhostený z územia Slovenskej republiky a bol mu uložený zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky a na územie všetkých členských štátov na tri roky. Z dôvodu, že totožnosť sťažovateľa nebola úradne overená, žalovaný neurčil krajinu, do ktorej má byť žalobca vyhostený; žalovaný neurčil ani lehotu na vycestovanie. Na účel výkonu administratívneho vyhostenia bol sťažovateľ rozhodnutím žalovaného č. PPZ-HCP-SO17-111-008/2020-ZAV z 31. októbra 2020 (ktoré je predmetom súdneho prieskumu v prejednávanej veci) zaistený na čas nevyhnutne potrebný, najviac na dobu štyroch mesiacov, t. j. do 28. februára 2021. Sťažovateľ bol umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov R..

30. Podľa § 2 ods. 1 písm. h) zákona o pobyte cudzincov na účely tohto zákona sa rozumie neoprávneným pobytom zdržiavanie sa cudzinca na území Slovenskej republiky v rozpore so zákonom, osobitným predpisom alebo medzinárodnou zmluvou.

31. Podľa § 77 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov administratívne vyhostenie je rozhodnutie policajného útvaru o tom, že cudzinec nemá alebo stratil oprávnenie zdržiavať sa na území Slovenskej republiky a je povinný opustiť územie Slovenskej republiky, s možnosťou určenia lehoty na jeho vycestovanie do krajiny pôvodu, krajiny tranzitu, ktorejkoľvek tretej krajiny, do ktorej sa štátny príslušník tretej krajiny dobrovoľne rozhodne vrátiť a ktorá ho prijme, alebo na územie členského štátu, v ktorom má udelené právo na pobyt alebo poskytnutú medzinárodnú ochranu. V rozhodnutí o administratívnom vyhostení sa uvedie aj krajina, do ktorej je cudzinec vyhostený, ak je možné takúto krajinu určiť. V rozhodnutí o administratívnom vyhostení policajný útvar môže uložiť zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky a na územie všetkých členských štátov. Policajný útvar, v rozhodnutí o administratívnom vyhostení, uloží zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky a na územie všetkých členských štátov, ak v rozhodnutí o administratívnom vyhostení neurčí lehotu na vycestovanie podľa § 83 ods. 2.

32. Podľa § 82 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov policajný útvar administratívne vyhostí štátneho príslušníka tretej krajiny, ak má neoprávnený pobyt na území Slovenskej republiky.

33. Podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov policajt je oprávnený zaistiť štátneho príslušníka tretej krajiny na účel výkonu administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia.

34. Podľa § 88 ods. 4 vety prvej zákona o pobyte cudzincov štátny príslušník tretej krajiny môže byť zaistený na čas nevyhnutne potrebný, najviac na šesť mesiacov.

35. Podľa § 90 ods. 1 písm. d) zákona o pobyte cudzincov policajný útvar je povinný skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia.

36. Podľa § 90 ods. 2 písm. a) zákona o pobyte cudzincov zariadenie je povinné vykonať bezodkladne potrebné opatrenia a úkony na výkon vyhostenia alebo na zistenie totožnosti štátneho príslušníka tretej krajiny.

37. Podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na slobodu a

osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;
- d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;
- e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;
- f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

38. Sťažovateľ namietal, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. g) a h) Správneho súdneho poriadku). Po oboznámení sa s napadnutým rozsudkom, ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo tak na krajskom súde, ako aj u žalovaného správneho orgánu (vrátane vydania preskúmaného rozhodnutia) dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o nedôvodnosti kasačných námietok sťažovateľa. V aplikačnom postupe krajského súdu pri rozhodovaní o merite sporu nezistil kasačný súd nedostatky právneho posúdenia v merite veci, ani odklon od ustálenej rozhodovacej praxe.

39. Ak cudzinec nemá oprávnenie zdržiavať sa na území Slovenskej republiky, policajný útvar ho administratívne vyhostí. Ako vyplýva z ustanovenia § 77 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov, v rozhodnutí o administratívnom vyhostení sa uvedie krajina vyhostenia, ak je možné takúto krajinu určiť. Nepodlieha preto žiadnym pochybnostiam, že zákonodarca počítal pri vyhostení cudzinca s dvomi situáciami, teda s vyhostením do určenej (konkrétnej) krajiny alebo s možnosťou vyhostenia bez určenia konkrétnej krajiny. Námietka sťažovateľa, že žalovaný má povinnosť uviesť krajinu vyhostenia cudzinca a vo vzťahu k nej skúmať prekážky vyhostenia, je preto nedôvodná a nemá oporu v platnej právnej úprave. Sťažovateľ tiež v kasačnej sťažnosti uvádzal, že v prejednávanej veci nenastala situácia, keď uvedenie krajiny vyhostenia nie je nevyhnutné. Túto svoju úvahu však sťažovateľ ďalej nerozvádza, preto nie je zrejmé, o akú skutočnosť, resp. právnu normu toto svoje tvrdenie sťažovateľ opiera, a preto najvyšší súd môže na tomto mieste len zopakovať a zdôrazniť, že zákon o pobyte cudzincov pripúšťa možnosť administratívneho vyhostenia cudzinca bez určenia konkrétnej krajiny, do ktorej má byť vyhostený. Keď teda v prejednanom prípade žalovaný administratívne vyhostil sťažovateľa bez určenia konkrétnej krajiny vyhostenia, postupoval tak v súlade s platnou právnu úpravou.

40. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti niekoľkokrát zopakoval svoje tvrdenia o zlej bezpečnostnej situácii v Afganistane (tvrdenej domovskej krajine sťažovateľa). Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že zákon o pobyte cudzincov neopomenul ani situácie brániace vyhosteniu cudzinca, ktoré sú premietnuté v § 81 tohto zákona a spočívajú v ohrození života alebo slobody cudzinca z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, politického presvedčenia, či príslušnosti k určitej sociálnej skupine, ku ktorým by mohlo dôjsť pri vyhostení do určitých štátov. Túto otázku je správny orgán povinný skúmať. Ako vyplýva zo všetkých vyjadrení žalovaného v prejednávanej veci, žalovaný si je tejto svojej povinnosti vedomý a sám uvádza, že orgán útvaru zaistenia zodpovedný za výkon vyhostenia sa pri určení krajiny vyhostenia vždy zaoberá aj otázkou posúdenia bezpečnosti krajiny z pohľadu výkonu vyhostenia. Najvyšší súd považuje v tejto súvislosti za dôležité zdôrazniť, že otázku prekážky vyhostenia do konkrétnej krajiny možno logicky skúmať v štádiu, keď už je táto krajina známa a určená, čo v prejednávanej veci ešte nenastalo. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa je však zásadná skutočnosť, že sťažovateľ nebol vyhostený do Afganistanu a sám žalovaný správny orgán tvrdí, že v súčasnej situácii je vyhostenie do Afganistanu nereálne. V tejto súvislosti je preto bezpredmetná námietka sťažovateľa, že žalovaný nevykonával dokazovanie o bezpečnostnej situácii v Afganistane, keďže žalovaný ani nemá zámer

ho do tejto krajiny vyhostiť.

41. Sťažovateľ poukazoval na to, že pri rozhodnutí o zaistení sa policajný správny orgán musí zaoberať otázkou potenciality zrealizovania účelu zaistenia, a s tým súvisiacou otázkou reálnej vyhostiteľnosti cudzinca, pričom poukazoval na rozhodovaciu prax kasačného súdu, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky, v ktorých boli tieto závery vyslovené. Najvyšší súd Slovenskej republiky je presvedčený, že v otázkach obmedzenia osobnej slobody jednotlivca je nevyhnutné dôsledne trvať na dodržaní ústavných a zákonných medzí a dbať na to, aby bol vylúčený akýkoľvek svojvoľný zásah do osobnej slobody jednotlivca zo strany štátnych orgánov. Legálnosť zaistenia cudzinca je okrem iného podmienená aj potrebou preukázania existencie účelu zaistenia a v prípade inštitútu zaistenia cudzinca na účel výkonu administratívneho vyhostenia je odôvodnené v rozumnej miere požadovať preukázanie skutočnej (nie fiktívnej) vyhostiteľnosti cudzinca. Po preskúmaní prejednávanej veci dospel najvyšší súd k záveru, že v prípade sťažovateľa k porušeniu uvedených princípov nedošlo.

42. Zákon o pobyte cudzincov umožňuje štátu, aby vo vymedzených prípadoch mal vo fyzickej dispozícii osobu, u ktorej prebieha vyhost'ovacie konanie, aby mohlo byť vyhostenie realizované. V prejednávanom prípade je preukázaná existencia vykonateľného rozhodnutia o administratívnom vyhostení sťažovateľa, ktoré tvorí zákonný podklad pre jeho zaistenie a preukazuje účel zaistenia. Nakoľko účelom zaistenia sťažovateľa je realizácia jeho administratívneho vyhostenia, naplnenie podmienky existencie účelu zaistenia je potom nepochybne úzko späté s tým, aby vyhostenie sťažovateľa bolo potenciálne možné, teda aby bola naplnená požiadavka jeho vyhostiteľnosti. Na základe doteraz ustáleného skutkového stavu zisteného žalovaným správnym orgánom nie je dôvod spochybňovať tvrdenia žalovaného o potenciálnej zrealizovateľnosti vyhostenia sťažovateľa. Sám správny orgán za súčasnej situácie popiera možnosť vyhostenia do Afganistanu, avšak načrtnol smer, ktorým sa uberá pri určení inej krajiny vyhostenia a popísal kroky, ktoré za tým účelom už uskutočnil alebo ešte len uskutoční, preto nemožno mať za to, že vyhostenie je absolútne nerealizovateľné, a preto ani nemožno priznať úspech námietke sťažovateľa, že žiadna iná tretia krajina neprijme sťažovateľa. Nakoľko sťažovateľ toto svoje tvrdenie nerozvinul a ničím neodôvodnil, najvyšší súd nemôže na takto formulovanú námietku relevantne reagovať a reálne skúmať jej dôvodnosť.

43. Najvyšší súd sa stotožňuje s potrebou zachovania princípu účelnosti zaistenia, ako aj s dodržaním zásady, že v prípade zaistenia cudzinca za účelom výkonu administratívneho vyhostenia má byť výkon vyhostenia aspoň potenciálne možný. Na uvedené princípy sa odvolával aj sťažovateľ v kasačnej sťažnosti, a to aj s poukazom na rozhodovaciu prax súdov, ktorá tieto princípy akcentuje. Po preskúmaní individuálnych okolností prípadu sťažovateľa dospel najvyšší súd k záveru, že žalovaný sa v konaní o zaistení sťažovateľa týmito princípmi riadil a rešpektoval ich, v odôvodnení rozhodnutia na ne prihliadal a riadne sa vysporiadal s okolnosťami prípadu. Krajský súd preto vec správne právne posúdil, keď preskúmané rozhodnutie žalovaného považoval za správne a zákonné.

44. V súvislosti s účelnosťou zaistenia a ustálením krajiny vyhostenia považuje najvyšší súd za zásadnú tú okolnosť, že sťažovateľ cestuje bez dokladu totožnosti, čo štátnym orgánom komplikuje preukázanie a ustálenie totožnosti sťažovateľa, stanovenie jeho domovskej krajiny a následné ustálenie krajiny vyhostenia. Zisťovanie totožnosti sťažovateľa a vyhotovenie náhradných dokladov nepochybne priamo podmieňuje aj trvanie doby zaistenia. Žalovaný pri odôvodnení stanovenej doby zaistenia (najviac v dĺžke štyroch mesiacov) podrobne popísal postupnosť a časovú náročnosť procesu, ktorý je potrebné absolvovať pri realizácii jednotlivých úkonov vedúcich ku konečnému vyhosteniu (od zisťovania totožnosti, získania náhradných cestovných dokladov až po fyzický výkon vyhostenia). Najvyšší súd preto nepovažuje za opodstatnenú námietku sťažovateľa, že rozhodnutie žalovaného v časti stanovenej dĺžky doby zaistenia nie je dostatočne odôvodnené.

45. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, najvyšší súd uvádza, že ani právo na slobodu a osobnú bezpečnosť nie je absolútne a v súlade s dohovorom možno jednotlivca pozbaviť slobody okrem iného aj v prípade, že na základe zákona proti nemu prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie. Možno teda nepochybne uzavrieť, že

nielen vnútroštátna právna úprava, ale aj medzinárodné dokumenty počítajú s možnosťou obmedzenia osobnej slobody jednotlivca za účelom výkonu jeho vyhostenia z krajiny. Ide teda o legálny inštitút, ktorý v prípade splnenia vopred stanovených zákonných podmienok môžu štátne orgány voči jednotlivcovi uplatniť. Ako už bolo vyššie uvedené, najvyšší súd má za to, že v prejednávanej veci podmienky pre zaistenie sťažovateľa boli naplnené, a to aj s ohľadom na závery rozhodovacej praxe ohľadne výkladu čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru, ktorá kladie dôraz na to, aby počas zaistenia reálne prebiehal proces vyhostenia a príslušné orgány vykonávali patričné kroky vedúce k vyhosteniu, pričom nie je nevyhnutné, aby bol cudzinec efektívne vyhostiteľný hneď v čase vydania rozhodnutia o zaistení. Zaistenie by bolo nezákonné v tom prípade, ak by príslušné štátne orgány v čase zaistenia (alebo aj v procese jeho trvania) mali vedomosť o prekážkach brániacich vyhosteniu. Takéto prekážky, ani prípadná vedomosť žalovaného o nich, však v prejednávanej veci preukázané neboli (sťažovateľ len bez ďalších náznakov či indícií tvrdil, že nie je vyhostiteľný do žiadnej krajiny).

46. Práva jednotlivca neexistujú izolovane vo vákuu a nemožno ignorovať ich koexistenciu s právami iných jednotlivcov, ako aj s právami spoločnosti ako celku. Najvyšší súd preto v prejednanom prípade považuje za významnú aj argumentáciu žalovaného akcentujúcu záujem spoločnosti na zachovaní verejného poriadku a verejného zdravia a eliminovaní rizika ohrozenia bezpečnosti štátu. Žalovaný poukazoval na to, že sťažovateľ nelegálne vstúpil na územie nášho štátu, nie je preukázaná jeho totožnosť ani nie je známy jeho zdravotný stav, preto je potrebné zistiť jeho totožnosť a preveriť, či nepredstavuje bezpečnostnú hrozbu, prípadne hrozbu pre verejné zdravie. Nakoľko sťažovateľ deklaroval záujem dostať sa do západnej Európy, existuje riziko jeho úteku a predpoklad, že bude mariť výkon rozhodnutia o vyhostení.

47. Záverom považuje najvyšší súd za potrebné opakovane zdôrazniť, že zákon o pobyte cudzincov pripúšťa vyhostenie cudzinca bez uvedenia krajiny, do ktorej má byť vyhostený a rovnako aj v prípade inštitútu zaistenia cudzinca na účely výkonu administratívneho vyhostenia nestanovuje prekážku zaistenia v prípade, že krajina vyhostenia nie je určená. Preto nemožno úspešne argumentovať tým, že každé rozhodnutie o zaistení cudzinca na účely výkonu administratívneho vyhostenia, keď cudzinec nebol administratívne vyhostený do konkrétnej krajiny, je potrebné apriori považovať za nezákonné a nepreskúmateľné z dôvodu nepreukázania podmienky potenciálnej vyhostiteľnosti. Takýto záver by popieral platnú právnu úpravu (vrátane dohovoru) a nevyplýva ani z judikatúry kasačného súdu, či ústavného súdu, ktorá zachovanie, či porušenie princípu vyhostiteľnosti akcentuje vždy v okolnostiach konkrétneho prípadu. Na doplnenie poukazuje kasačný súd napríklad na rozhodnutia v iných veciach obdobného charakteru vydaných pod sp. zn. 10SZa/6/2016 a 10SZak/6/2018, kde zaistenie cudzinca na účely výkonu administratívneho vyhostenia, bez určenia krajiny, do ktorej má byť cudzinec administratívne vyhostený, nebolo kasačným súdom považované za nezákonné.

48. Ako vyplýva z vyššie uvedeného, ak krajský súd dospel k právnemu záveru o zákonnosti rozhodnutia žalovaného o zaistení sťažovateľa, tento jeho názor považoval aj kasačný súd za správny. Skutočnosť, ktorými sťažovateľ v kasačnej sťažnosti spochybňuje predmetné rozhodnutie krajského súdu neboli zistené v konaní o kasačnej sťažnosti. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť podľa § 461 Správneho súdneho poriadku ako nedôvodnú zamietol.

49. O trovách kasačného konania rozhodol najvyšší súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 Správneho súdneho poriadku tak, že sťažovateľovi právo na ich náhradu nepriznal, nakoľko v tomto konaní nemal úspech (§ 167 ods. 1 Správneho súdneho poriadku) a u žalovaného nezistil existenciu zákonného dôvodu na ich priznanie (§ 168 Správneho súdneho poriadku).

50. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostředek není přípustný.